

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ

ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Οικολογική κρίση και κρίση πολιτισμού

[1] Με δεδομένη την οικολογική κρίση, την ακραία ανισότητα της κατανομής των πόρων μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών, την αδυναμία να συνεχίσει το σύστημα τη σημερινή του πορεία, το απαιτούμενο είναι μια νέα δυναμική πραγματικότητα που η σημασία της δεν μπορεί να συγκριθεί με τίποτε άλλο στο παρελθόν. Αναφέρομαι σε μια πραγματικότητα που θα έβαζε στο κέντρο της ζωής του ανθρώπου σημασίες άλλες από την αύξηση της παραγωγής και της κατανάλωσης και στόχους ζωής διαφορετικούς, για τους οποίους οι άνθρωποι θα μπορούσαν να πουν πως αξίζουν τον κόπο.

[2] Αυτό θα απαιτούσε, φυσικά, μια αναδιοργάνωση των κοινωνικών θεσμών, των εργασιακών, των οικονομικών, των πολιτικών και πολιτιστικών σχέσεων. Ένας τέτοιος προσανατολισμός, όμως, απέχει ανυπολόγιστα από τα όσα σκέπτονται και, ίσως, από τα όσα ποθούν οι άνθρωποι σήμερα. Αυτή είναι η μεγάλη δυσκολία που πρέπει να αντιμετωπίσουμε.

[3] Θα έπρεπε, σκέπτομαι, να θέλουμε μια κοινωνία στην οποία οι οικονομικές αξίες θα έχουν παύσει να κατέχουν κεντρική θέση, όπου η οικονομία θα έχει ξαναμπει στη θέση της, δηλαδή, θα έχει γίνει ένα απλό μέσο του ανθρώπινου βίου και όχι ύστατος σκοπός, στην οποία, επομένως, θα έχουμε παραιτηθεί από την τρελή κούρσα προς μια συνεχώς αυξανόμενη κατανάλωση. Αυτό δεν είναι απλώς αναγκαίο, για να αποφύγουμε την τελεσίδικη καταστροφή του γήινου περιβάλλοντος. Είναι αναγκαίο κυρίως, για να βγούμε από την ψυχική και ηθική εξαθλίωση των σύγχρονων ανθρώπων.

[4] Θα έπρεπε, ακόμα, από εδώ και εμπρός οι άνθρωποι (μιλάω για τις πλούσιες χώρες) να δεχτούνε ένα αξιοπρεπές αλλά λιτό βιοτικό επίπεδο και να παραιτηθούν από την ιδέα ότι ο κεντρικός στόχος της ζωής τους είναι να αυξάνεται η κατανάλωσή τους κατά 2 με 3% το χρόνο. Για να το δεχτούν αυτό, θα έπρεπε κάτι άλλο να δίνει νόημα στη ζωή τους. Αυτό το άλλο είναι η ανάπτυξη των ανθρώπων αντί για την ανάπτυξη των σκουπιδοπροϊόντων.

[5] Η ανάπτυξη, βέβαια, των ανθρώπων αντί για την ανάπτυξη των σκουπιδοπροϊόντων θα απαιτούσε μian άλλη οργάνωση της εργασίας, η οποία θα έπρεπε να παύσει να είναι αγγαρεία και να γίνει πεδίο προβολής των ικανοτήτων του

ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

ανθρώπου· μίαν αληθινή δημοκρατία που θα συνεπαγόταν τη συμμετοχή όλων στη λήψη των αποφάσεων· μίαν άλλη οργάνωση παιδείας, ώστε να διαπλάθονται πολίτες ικανοί "να άρχουν και να άρχονται βάσει των νόμων" σύμφωνα με τη θαυμάσια έκφραση του Αριστοτέλη.

[6] Εννοείται ότι όλα αυτά θέτουν τεράστια προβλήματα. Προβλήματα μεγάλης δυσκολίας που όμως, κατά τη γνώμη μου, μπορούν να λυθούν, με την προϋπόθεση ότι η πλειονότητα των ανθρώπων και των ικανοτήτων τους θα κινητοποιηθεί για τη δημιουργία λύσεων, αντί να προβληματίζεται για το πότε θα μπορέσει να αποκτήσει τρισδιάστατη τηλεόραση. Αυτά είναι τα καθήκοντα που έχουμε μπροστά μας και η τραγωδία της εποχής μας είναι ότι η ανθρωπότητα δεν νοιάζεται γι' αυτά. Πόσον καιρό ακόμα η ανθρωπότητα θα κατατρώχεται από τις ματαιότητες και τις ψευδαισθήσεις που ονομάζουμε εμπορεύματα; Μία καταστροφή οποιουδήποτε είδους - οικολογική για παράδειγμα - θα προκαλέσει άραγε μια βίαιη αφύπνιση ή μήπως την εμφάνιση αυταρχικών ή ολοκληρωτικών καθεστώτων; Κανείς δεν μπορεί να απαντήσει σε τέτοιου είδους ερωτήματα.

[7] Εκείνο, πάντως, που μπορούμε να πούμε, είναι ότι όλοι όσοι έχουν συνείδηση του σοβαρού χαρακτήρα των ζητημάτων πρέπει να προσπαθήσουν να μιλήσουν, να ασκήσουν κριτική σ' αυτή την ξέφρενη πορεία προς την άβυσσο, να ζυπνήσουν τη συνείδηση των συμπολιτών τους.

Πηγή: Διαδίκτυο

2

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Αειφόρο Σχολείο

[...] Γ. Ο περιβαλλοντικός τομέας

[1] Όπως είναι γνωστό, περίπου το 35-40% της ενέργειας στη χώρα μας καταναλώνεται από τα κτήρια. Ειδικά τα σχολικά κτήρια είναι πολύ δαπανηρά όσον αφορά τη θέρμανσή τους, διότι σχεδόν κανένα από αυτά δεν κατασκευάστηκε με τις αρχές της οικολογικής δόμησης και της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής. Τα σχολεία καταναλώνουν σημαντικές ποσότητες πετρελαίου ή φυσικού αερίου, ηλεκτρικής ενέργειας, νερού, χαρτιού, ενώ παράγουν και αρκετά απορρίμματα. Πρόχειρα διαγωνίσματα, ολιγόλεπτα τεστ, εξετάσεις, μαθητικά τετράδια, 25-35 βιβλία ανά μαθητή, βοηθήματα, σημειώσεις των εκπαιδευτικών, αθροιζόμενα συγκεντρώνουν τεράστια ποσότητα χαρτιού που χρησιμοποιείται σε κάθε σχολείο κάθε χρονιά. Μηδαμινό ποσοστό αυτού του χαρτιού καταλήγει στην ανακύκλωση, με αποτέλεσμα την ασυγχώρητη σπατάλη φυσικών πόρων και κυρίως δέντρων.

[2] Για όλους αυτούς τους λόγους, τα σχολεία είναι οργανισμοί στους οποίους παράγονται απόβλητα τα οποία είναι χρήσιμα (χαρτί), ενώ καταναλώνονται σημαντικές ποσότητες

ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

ηλεκτρικής ενέργειας, πετρελαίου ή φυσικού αερίου, συμβάλλοντας στη χειροτέρευση του φαινομένου του θερμοκηπίου. Στη συμβολή των σχολείων στην αύξηση των αερίων του θερμοκηπίου, θα μπορούσαμε, επίσης, να περιλάβουμε την κατανάλωση καυσίμου από τη μεταφορά των παιδιών στο σχολείο με τα ΙΧ των γονέων. Γι' αυτό, η αλλαγή του τρόπου μετάβασης των παιδιών στο σχολείο, με στόχο τη μείωση των καυσαερίων και των αερίων του θερμοκηπίου, βρίσκεται, επίσης, μεταξύ των στόχων του αιεφόρου σχολείου. Ένα πρόγραμμα το οποίο εμπλέκει όλη τη σχολική κοινότητα στην κοινή προσπάθεια για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, για μείωση της σπατάλης και της υπερκατανάλωσης των πόρων, μπορεί να έχει πολλαπλά θετική συνεισφορά και στο περιβάλλον και στο μαθησιακό κλίμα και στην εν γένει ατμόσφαιρα του σχολείου.

[3] Η διεύθυνση του σχολείου, οι εκπαιδευτικοί, οι μαθητές/μαθήτριες, οι γονείς και η ευρύτερη σχολική κοινότητα αποτελούν το πεδίο δράσης του αιεφόρου σχολείου, με στόχους, τη δημιουργία υπεύθυνων πολιτών και τη μείωση της σπατάλης πόρων. Η επίδραση του αιεφόρου σχολείου δεν περιορίζεται στο στενό πλαίσιο του ίδιου του σχολείου, αλλά επεκτείνεται στον ευρύτερο κοινωνικό του περίγυρο, επιδρά δηλαδή, σε σημαντικό τμήμα της κοινωνίας. Ας σκεφτούμε μόνο πόσο θετική θα ήταν η συνεισφορά του αιεφόρου σχολείου, αν όλες οι σχολικές μονάδες της χώρας μας λειτουργούσαν με αιεφόρο τρόπο. Πόσο λιγότερη ενέργεια θα καταναλώναμε, πόσο λιγότερα καυσαέρια θα στέλναμε στην ατμόσφαιρα, πόσο πιο ευαισθητοποιημένα και αποφασισμένα παιδιά θα είχαμε δημιουργήσει.

Πηγή: Διαδίκτυο

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Η άποψη του Γιάννη Ιωάννου για την επίπτωση της παραγωγικής αλυσίδας στο κλίμα του πλανήτη

Η ζωή είναι εκεί, εδώ απλώς χάνεται

Το οροπέδιο πάλλευκο. Το χιόνι είχε καλύψει τα πάντα. Από τις κορυφογραμμές μέχρι το μέσο του κάμπου το λευκό κυριαρχούσε. Λαμπύριζαν οι πρωινές ηλιαχτίδες, το φως εκτυφλωτικό, από την αντανάκλαση στον παγωμένο μανδύα της φύσης. Ήρεμο, ειρηνικό το τοπίο, χριστουγεννιάτικο όσο ποτέ, μετέδιδε τη γαλήνη του απέραντου. Γέμιζε την ψυχή, ελευθέρωνε το νου και γλύκαινε την καρδιά. Πρωί των Χριστουγέννων, εκεί κοντά στις πηγές του Ενιπέα, λίγο μακρύτερα από τη Φιλιαδώνα και τη Μελιτέα, τα χωριά με τα αρχαιοπρεπή ονόματα, που μαρτυρούν μακρινή καταγωγή, η φύση έδινε τα πάντα. Τα δένδρα παγωμένα, με το χιόνι κρυσταλλωμένα στα γυμνά κλαδιά, ο ουρανός καταγάλανος να μη θυμίζει τη χιονοθύελλα των προηγούμενων ημερών, όλα ακίνητα, σαν να ήταν εκεί από πάντα, έτοιμα να γοητεύσουν τον καθένα. Αριστερά και δεξιά από το ποτάμι οι ιτιές γερμένες, τα πλατάνια αγέρωχα και οι βελανιδιές με λίγα ξεχασμένα φαιοκόκκινα φύλλα, σε καλούν να πας κοντά. Να δεις, να ακούσεις το φύσημα του παγωμένου αγέρα, να νιώσεις το κελάρισμα του νερού, να πατήσεις το χιόνι, που σκεπάζει τα φύλλα, να περπατήσεις ανάλαφρα, να νιώθεις πως πετάς. Να ξεφύγεις, να γίνεις ένα με τα πουλιά, που σκίζουν τον αγέρα, κελαηδούν, σπάνε τον πάγο και κάνουν τον τόπο ακόμα ομορφότερο. Ήταν και το χιόνι, το κρύο, που τα ξεσήκωσε και τα έφερε στο ποτάμι, εκεί που ξεμύτιζε κανένα κομμάτι γης. Σμήνη σπουργιτιών, να τιτιβίζουν ακατάπαυστα, κορυδαλλοί –κατσιλιέροι για τους ντόπιους– να ορθοπετάνε και το λοφίο να ξεχωρίζει, κοκκινολαίμηδες φουσκωτοί και όμορφοι να πετάνε από θάμνο σε θάμνο για κανένα σπόρο, κοτσύφια γλυκόφωνα με τις κιτρινωπές μύτες, φλώροι πανέμορφοι και καρδερίνες μούσες να κελαηδούν και να ξεσηκώνουν το πρωινό. Κίσσες πεταχτές και σουσουράδες λυγρές να γλυκοπατούν στις όχθες του Ενιπέα μπας και τύχει κάτι. Και μαζί σε κανένα κορμό, σε καμιά κορφή, το αρπαχτικό γεράκι να παραμονεύει το θήραμα.

Να ρίχνει βλέμματα επιθετικά στους απρόσκλητους περαστικούς, που ταραάζουν την ισορροπία της περιοχής, να ανοίγει τις φτερούγες και να αργοπετά όλο χάρη και σιγουριά μέχρι το επόμενο δένδρο. Και εκεί στη μέση του κάμπου, ένα απομεινάρι δάσους από βελανιδιές. Περίπου χίλια δένδρα, πυκνά το ένα δίπλα στο άλλο, σε πάνε αλλού. Εξ αυτού του λόγου γλίτωσαν στην εποχή της ξεχέρωσης και της αύξησης των καλλιεργούμενων γαιών, έρχονται να συμπληρώσουν την εικόνα. Και έτσι ήταν όλα εκεί να βεβαιώνουν το μεγαλείο της φύσης, να κλονίζουν την πίστη μας για τον πολιτισμό μας τον αδηφάγο, που κατατρώγει τη μία μετά την άλλη τις γωνιές της ειρήνης, της γαλήνιας και φυσικής, χωρίς επεμβάσεις και φτιασιδώματα, δημιουργίας. Είναι οι εικόνες τόσο δυνατές, τόσο έντονες, τόσο

ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

νοσταλγικές όταν φεύγουν, που ταλαντεύουν και τον πιο δογματικό υπερασπιστή της πολύβουης ζωής των πόλεων. Είναι τα σήματα της φύσης τόσο διεγερτικά, τόσο ζωογόνα, που θα ξεσήκωναν ακόμη και τον πιο αλλοτριωμένο αστό, που νομίζει ότι ζει καταναλώνοντας χωρίς συστολή σ' αυτή την τερατούπολη ό,τι ξέμεινε στον κόσμο. Είναι εκεί που ο καθείς αρχίζει να αμφιβάλλει για την καθημερινότητά του τη βασανιστική, για την παραγμένη από τους θορύβους, τη ρύπανση, το άγχος και τις υποχρεώσεις της ζωής του. Είναι εκεί που νιώθεις πραγματικά τι έχεις και τι χάνεις. Ή τέλος πάντων τι αγνοείς, τι έχεις ξεχάσει με τα χρόνια ή το λιγότερο για ποια αδιαφορείς. Εξεγείρεται εκεί η ίδια η ύπαρξη μας. Με τη σκέψη και μόνο ότι αυτός ο τόπος σε λίγα χρόνια μπορεί να είναι νεκρός, πληγωμένος από την παρουσία μας και την υπερεκμετάλλευση του φυσικού κεφαλαίου, σε πιάνει τρέλα. Αντιλαμβάνεται ο καθείς την απώλεια, το μέγεθος της και τις συνέπειές της.

Ρύπανση, φυτοφάρμακα, σκουπίδια, λύματα του πολιτισμού μας, φωτιές, επεμβάσεις, παραγωγικές δραστηριότητες, ξοδεύουν το κεφάλαιο της φύσης. Απογυμνώνουν το περιβάλλον, αφαιρούν συνεχώς, περιορίζουν εν τέλει τη ζωή μας. Την ασχημαίνουν, την κάνουν ολοένα και πιο γκρίζα, περισσότερο θολή. Αφαιρούν το χρώμα, το φως, τη ζεστασιά, τη χαρά, καθιστούν τη ζωή ψυχρή και ανάποδη. Και ο άνθρωπος χάνει συνεχώς, κλείνεται, ολοένα και περισσότερο, αυτοπεριορίζεται για να κλειστεί τέλος στον μυστικοπαθή και σκοτεινό εσωτερικό του κόσμο, που τον ταραίζει, τον μεταβάλλει, τον μετατρέπει σε ψυχολογικό ράκος. [...]

Αντώνης Καρακούσης

5

ΘΕΜΑ Α΄

A1. Με βάση το **Κείμενο 2**, να παρουσιάσετε σε μία παράγραφο 60 περίπου λέξεων τον τρόπο λειτουργίας του σύγχρονου σχολείου που επιβαρύνει το περιβαλλοντικό πρόβλημα, αλλά και τα χαρακτηριστικά του αειφόρου σχολείου που μπορούν να συνδράμουν στην άμβλυνση του προβλήματος αυτού.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β΄

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 80-90 λέξεων την άποψη του συγγραφέα (**Κείμενο 1**) ότι για την αντιμετώπιση της οικολογικής κρίσης θα πρέπει οι οικονομικές αξίες να μην «κατέχουν κεντρική θέση» στη σύγχρονη κοινωνία.

Μονάδες 8

B2. Στο Κείμενο 2:

α. Γιατί ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ασύνδετο σχήμα στην 1^η παράγραφο;

Μονάδες 3

ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

β. Γιατί χρησιμοποιείται το α΄ πληθυντικό πρόσωπο στο τέλος της 3^{ης} παραγράφου;

Μονάδες 3

B3. Στο Κείμενο 1:

α. Να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις με ισοδύναμες λόγιες λέξεις.

Μονάδες 3

β. Πώς εξασφαλίζεται η συνοχή μεταξύ των παραγράφων 3, 4 και 5;

Μονάδες 4

γ. «Με δεδομένη την οικολογική κρίση, την ακραία ανισότητα της κατανομής των πόρων μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών, την αδυναμία να συνεχίσει το σύστημα τη σημερινή του πορεία, το απαιτούμενο είναι μια νέα δυναμική πραγματικότητα που η σημασία της δεν μπορεί να συγκριθεί με τίποτε άλλο στο παρελθόν»: Να εντοπίσετε την αναφορική πρόταση, να αναφέρετε το είδος της (περιοριστική ή μη περιοριστική) και να αιτιολογήσετε τον χαρακτηρισμό αυτό.

Μονάδες 3

B4. Να αναφέρετε τουλάχιστον τρία εκφραστικά μέσα με τα οποία φαίνεται η πρόθεση του συγγραφέα του **Κειμένου 1** να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη / αναγνώστρια για το θέμα της περιβαλλοντικής κρίσης.

Μονάδες 6

B5. Τι καυτηριάζει ο γελοιογράφος στο **Κείμενο 3**; Πώς η γελοιογραφία «επικοινωνεί» με το **Κείμενο 1**;

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Γ΄

Γ1. Αξιοποιώντας τρεις, τουλάχιστον, κειμενικούς δείκτες να αναφέρετε ποιο είναι το θέμα που θίγεται στο **Κείμενο 4**. Ποια είναι η δική σας τοποθέτηση;

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ΄

Δ1. Συζητώντας στην περιβαλλοντική ομάδα του σχολείου σας, σας ζητείται να περιγράψετε την επίδραση που ασκεί η κλιματική αλλαγή στην υποβάθμιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, αλλά και να αναφερθείτε σε δράσεις παγκόσμιου χαρακτήρα που θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην ανάσχεση της καταστροφής του περιβάλλοντος. (350-400 λέξεις)

Μονάδες 30

ΣΥΓΧΡΟΝΟ & ΝΟΥΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει. Μολύβι επιτρέπεται, μόνο αν το ζητάει η εκφώνηση, και μόνο για πίνακες, διαγράμματα κλπ.
4. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

**ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**